

Loppuraportti

KYLÄAVUKSI-HANKE

ETELÄ-KARJALAN KYLÄT RY

HANKKEEN TAUSTA

Etelä-Karjalassa on 164 kylien talousaluetta, joista löytyy 550 kylää. Kylissä on runsaasti potentiaalisia työn tarjoajia, sillä niissä toimii kyläyhdistysten lisäksi lukuisa joukko muita yhdistyksiä, joista jokainen voisi toimia työnantajana. Kylissä on myös runsaasti tekemätöntä työtä kuten yhteisten alueiden kunnostus- ja ylläpitotyöt sekä ikäihmisten tarvitsema apu arjen pienten askarten tekemisessä. Myös kylätalojen ylläpito ja lämmitys tarvitsevat tekijöitä. Maaseutukylistä löytyy pitkäaikaistyöttömiä, joiden palkkatyöhön pääseminen on vaikeampaa (julkisen liikenteen puute ja autottomuus) kuin kaupungissa asuvien. Kylissä eivät työ ja tekijä ole kohdanneet mm. siitä syystä, että niiden kyläyhdistyksiä mm. ei ole mielletty perinteisiksi työnantajiksi.

Syrjäisellä maaseudulla pitkäaikaistyöttömien työllistäminen lähellä tuotettaviin työtehtäviin aktivoi, ehkäisee syrjäytymistä sekä ylläpitää työkuntoa kaiken ikäisillä työttömillä, erityisesti vailla ammattikoulutusta olevilla pitkäaikaistyöttömillä nuorilla sekä yli 50 -vuotiailla pitkäaikaistyöttömillä. Työllistämisen lisäksi heille laadittava henkilökohtainen polutussuunnitelma mahdollistaa sen, että työntekijä voi työllistyä avoimille työmarkkinoille, perustaa yrityksen, saa itselleen koulutuspaikan, solmii oppisopimuksen tai osallistuu johonkin muuhun sellaiseen toimintaan, joka edesauttaa hänen jatkotyöllistymistään.

Hankkeen rahoittajana toimi vuosina 2014 ja 2015 Kaakkois-Suomen Ely-keskus ja vuoden 2016 rahoitus siirtyi Kaakkois-Suomen TE-palveluille.

HANKKEEN KOHDERYHMÄ

Työllistämistoimenpiteiden kohteena olivat vuosina 2014 ja 2015 Etelä-Karjalan pitkäaikaistyöttömät nuoret, vailla ammattitutkintoa olevat aikuiset, maahanmuuttajat sekä työn luonteen vuoksi keski-ikäen ylittäneet vaikeasti työllistyvät miehet. Vuonna 2016 Kohderyhmänä olivat vähintään 24 kuukautta 28 kuukauden aikana työttömänä olleet alle 25 -vuotiaat nuoret, 60 vuotta täyttäneet henkilöt, maaseudulla asuvat työttömät maahanmuuttajat sekä osatyökykyiset, joiden työkykyä vaikeuttaa pitkä työttömyys, ammattitaidon puute, vamma tai sairaus.

HANKKEEN TOIMINTA-ALUE

Hanketta toteutettiin Etelä-Karjalan maakunnan alueella, erityisesti sen maaseutumaisilla alueilla.

HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeen päätaavoitteena oli maaseudun työllisyyden lisääminen ja pitkäaikaistyöttömien työllistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen aktiivimalla heitä henkilökohtaisella työelämän polutuksella sekä lyhytkoulutuksella. Tavoitteina oli myös työllisyyden lisääminen koulimalla yhdistyksistä työnantajia sekä pilotoida alueellisia palvelukeskuksia. Laadullisina tavoitteina oli työmarkkinavalmiuksien paraneminen, pitkäaikaistyöttömien voimaantuminen, kyky asettaa ja saavuttaa päämääriä sekä heidän itsetuntonsa ja oman elämän hallinnan parantuminen.

HANKKEEN TOIMENPITEET

Kyläavuksi-hankeessa yhdistyksiä on opastettu tukityöllistämään palkkatuella pitkäaikaistyöttömiä kyläavustajiksi tekemään asuinalueiden yhteisiä töitä (kylätalojen hoito ja lämmitys, yhteisten uimarantojen, urheilukenttien, hiihtolatujen yms. ylläpito) sekä auttamaan asukkaita (erityisesti ikäihmisiä) ei ammattitaitoa vaativien arjen askareiden hoidossa. Kyläavustajaksi palkatuille työllistetyille on tarjottu henkilökohtaista työelämän polutusta face to face sekä kullekin soveltuvaa lupakortti- ja lyhytkoulutusta

työelämävalmiuksien parantamiseksi. Yrittäjyydestä kiinnostuneet on ohjattu paikallisten elinkeinoyhtiöiden yritysneuvontaan. Asuinalueilla, jossa kyläavustajatoiminta on ollut jo vakiintunutta, on kyläavustajalle voitu ottaa työpariksi työkokeilija.

Työllistäminen on yhdistyksille ollut vaivatonta, koska hankehenkilöstö on ohjannut niitä työllistämiseen, palkkojen maksuun ja tilityksiin liittyvien tehtävien hoidossa sekä rekrytoinneissa. Pitkällä tähtäyksellä Kyläavustaja-toiminta on lisännyt maaseutualueiden työllisyyttä koulimalla kyläyhdistyksiä työnantajan rooliin ja luomalla pohjaa alueellisille palvelukeskuksille (kylän palvelutarpeiden ja yrittäjien verkostomainen yhteistyö). Kyläavustaja-toiminnasta ovat hyötäneet kaikki sen toimintaan osallistuvat osapuolet (mm. työttömät työnhakijat, kylien asukkaat, paikalliset yrittäjät ja yhteiskunta). Kyläavustaja-toimintaa toteutettiin laaja-alaisella yhteistyöllä.

TYÖLLISTÄMISPROSESSI

Käynnistäminen

Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen kyläavustajiksi on perustunut kunkin työllistävän yhdistyksen toiminta-alueen tarvekartoitukseen, jonka perusteella työllistävä yhdistys on itse määrittänyt kyläavustajan toimenkuvan. Sen perusteella TE-palvelut on tehnyt työtarjouksen työhön soveltuville henkilöille, joita yhdistyksen edustajat ja työvalmentaja haastattelivat yhdessä. Vuosina 2014 - 2015 haastateltavia ehdokkaita oli 1 -3, mutta vuonna 2016 pitkäaikaistyöttömiä ohjattiin kyläavustajahaastatteluun todella niukasti tai ei ollenkaan. Joissakin kylissä jouduttiin haastattelemaan useampaan kertaan ennen kuin sopiva henkilö kylälle löytyi. 5 yhdistystä luopui kyläavustajan palkkaamisesta, koska sopivaa avustajaa ei löytynyt useista työhaastateltavista huolimatta.

Ennen rekrytointia TE-palvelut on tehnyt yhdistyksien elinkeinollisuustutkinnan ja myönteisen päätöksen jälkeen on voitu aloittaa rekrytointi ja hakea palkkatuki yhdistyksille. Elinkeinollisuustutkintaan mennyt aika on vuosi vuodelta pidentynyt ja pisimmillään yhden yhdistyksen kohdalla se kesti vuoden verran. Rekrytointiprosessi on vienyt noin 3 kuukautta, mikä yllätti työllistävät yhdistykset. Työnantajaksi ryhtyneitä yhdistyksiä ohjattiin niiden saattamisessa työnantajakuntoon sekä työllistämiseen ja palkkaukseen liittyvien paperitöiden hoitamisessa. Hankehenkilöstö perehdytti kyläavustajan työhön

Hankkeessa työllistettiin maahanmuuttajia, työkokeilijoita ja työharjoittelijoita.

Kyläavustajan työtehtävät

Kyläavustajien työtehtävät ovat vaihdelleet alueittain, mutta ovat pääasiassa olleet pihatöitä (haravointi, kukkapenkien ja istutusten hoito, nurmikonleikkaus, lumityöt) sekä kyläalueiden ja kylätalojen ympäristön siistimistä, polttopuiden pilkkomista ja pinoamista, tiedotteiden jakamista sekä avustamista kylätapahtumien järjestämisessä. Toista n. 80 % on ollut kylän omia töitä ja n. 20 % palvelua kyläyhdistysten jäsenille.

POLUTUS JA TYÖMARKKINAVALMIUKSIEN KEHITTÄMINEN

Jokaisen työllistetyn kyläavustajan kanssa henkilökohtainen työvalmennus on alkanut työhaastattelutapaamisesta ja se on lisännyt työllistetyn aktiivisuutta omatoimiseen työhön ja koulutuksen hakuun. Polutuksessa on toteutettu yksilöllisen tuen mallia, jossa mm. on avustettu työllistettyjä työhakemusten teossa ja cv:n päivityksessä, ohjattu heitä velkaneuvontaan ja Cimson koulutuspalveluiden piiriin. Cimson toteutti Etelä-Karjalassa TEM:n pilottia (tavoitteena auttaa työllistettyjä löytämään piilotyöpaikkoja palkkatukijakson jälkeen). Työllistettyjen kyläavustajien työmarkkina-avalmiuksia on

kehitetty tarjoamalla heille lupakortti- ja lyhytkoulutuksia sekä kyläavustajan ja työnantajayhdistysten yhteisiä koulutuksia ja vertaistukea (yhteiset koulutustilaisuudet, tapaamiset ja WhatsApp-ryhmät).

Alkukartoitus

Alkukartoituksessa on arvioitu työllistetyn oma tilanne (taidot, vaikuttavat tekijät, koulutus- ja työvaihtoehdot, odotukset/toiveet ja keinot niiden edistämiseen) sekä käyty läpi kiinnostavat työllistymistä edistävät lyhytkoulutukset. Samalla on aloitettu myös työllistetyn henkilökohtainen kehityskeskustelu.

Väliarviointi

Väliarvioinnissa (keskimäärin työsuhteen puolivälissä) on arvioitu uudestaan työllistetyn omaa tilannetta, (toteutuneen työn vaikutus), käyty läpi uudestaan koulutus- ja työvaihtoehdot (myös lupakortti- ja lyhytkoulutusvaihtoehdot), omat odotukset ja keinot niiden edistämiseen sekä jatkettu kehityskeskustelua. Väliarvioinnissa on käsitelty myös kyläavustajan ja työnantajana toimivan yhdistyksen yhteisestä tapaamisesta saatu palaute.

TE-toimiston asiantuntijan tapaaminen

Työvalmentaja on sopinut TE-palveluiden kanssa työllistetyn tapaamisen oman asiantuntijan kanssa. Tapaamisessa on käyty läpi työllistetyn työskentelyä, millaisia ajatuksia / muutoksia omassa tilanteessa on tapahtunut sekä päivitetty henkilökohtainen työllistämissuunnitelma. Tarvittaessa työvalmentaja on ollut mukana näissä tapaamisissa. Muuten yhteydenpito TE-toimiston kanssa on hoidettu puhelimitse tai sähköpostilla.

Päätökeskustelu

Päätökeskustelu on toiminut yhteenvedona työllistämisaikajakson toteuttamisessa ja siinä on sovittu työllistetyn palkkatukijakson jälkeisestä toiminnasta. Tarvittaessa on sovittu myös uusi tapaaminen TE-toimiston asiantuntijan kanssa.

Kun kyläyhdistykset ovat lähteneet mukaan kyläavustajatoimintaan, ne ovat toivoneet useimmiten jatkoa avustajatoimintaansa. Parhaimmillaan yhdellä kylällä oli kaksi avustajaa kuukauden verran samanaikaisesti. Uuden kyläavustajan mielestä vaihto sujui näin todella jouhevasti ja hän oppi toiselta avustajalta alueen lisäksi myös toimintatavat. Yleisimmin vaihto tapahtui kuitenkin perättäisinä työsuhteina ja uudella avustajalla ei ole siinä vanhan avustajan tukea ja toimintamalleja käytettävissä.

Poluttamisen välineet:

Valmiuksien kartoittaminen

- kehityskeskustelut
- osaamiskartoitus
- urasuunnitelma
- lupakortti- ja lyhytkoulutukset

Harjoitteluun ohjaaminen

- yhteys työnantajiin
- työmarkkinavalmiudet

Työhönvalmennuspalvelut

- yleiset koulutukset
- työmarkkinavalmiudet
- työllistettyjen avustaminen erilaisten hakemusten teossa (työhakemus, ansioluettelo) sekä perehdytys työsopimusten sisältöön, verotuskäytäntöihin ja työtodistukseen.

KOULUTUKSET

Työllistettyjen lupakortti- ja lyhytkoulutukset

Työvalmentaja kävi säännöllisesti läpi alueen koulutus- ja kurssitarjonnan ja tarjosi työllistetyille kullekin soveltuvaa lupakortti- ja lyhytkoulutusta. Mikäli työllistetty oli kiinnostunut yrittäjyydestä, hänet ohjattiin elinkeinoyhtiöiden yritysneuvojen puolelle.

Käytyjä lupakortti- ja lyhytkursseja ovat olleet ensiapu I, Hätäensiapu, Hygieniapassi, Työturvallisuuskortti, Tulityökorttikoulutus, Anniskeluosaamistesti, Järjestyksenvalvojan peruskurssi ja Suomi vieraana kielenä – kurssi. Jokaiselle avustajalla on ollut mahdollisuus käydä vähintään kaksi koulutusta.

Kyläavustajille on järjestetty vuosittain mahdollisuus käydä tutustumassa aikuiskoulutusta järjestävien oppilaitosten koulutustarjontaan.

Kyläavustajien ja heidän työnantajinsa yhteiset koulutukset

Kyläavustajille ja heidän työnantajinaan toimiville yhdistyksille on järjestetty kaksi kertaa vuodessa yhteinen koulutustilaisuus, joiden perussisältönä ovat olleet TE-palveluiden sekä paikallisten elinkeinoyhtiöiden toiminta, kyläavustajatoiminnan työntekijä- ja työnantajavastuut sekä velvollisuudet. Koulutuksissa on vaihtuvana osiona ollut kierrätys, energiatehokkuus, työhyvinvointi ja yrityksen perustaminen. Yhteiset tilaisuudet ovat myös olleet vertaistukitapaamisia ja kyläavustajatoiminnan kehittämistilaisuuksia.

Muut koulutukset ja tapaamiset

Kyläavustajat osallistuivat myös Meidän turvallinen kylä -koulutukseen, jossa paneuduttiin mm. kotona asumisen turvallisuuskysymyksiin ja paloturvallisuuteen. Lappeenrannan ja Länsi-Saimaan alueiden kyläpäälliköille ja kyläavustajille järjestettiin koulutus työllistämisestä ja työnantajana toimimisesta ja kyläavustajat osallistuivat yhdistyksen järjestämiin Kädentaidot ja Parisparraus -tapahtumiin.

Kyläkohtaiset kyläavustajan ja työnantajahallitusten tapaamiset

Hankehenkilöstö on pitänyt kyläkohtaisia kehityskeskusteluja 1 – 2 jokaisen kyläavustajakylän kanssa jokaisen työllistämisyksikön aikana. Kehityskeskusteluun ovat osallistuneet kyläavustajat ja heidän työnantajansa edustajat.

ALUEELLISTEN PALVELUKESKUSTEN PILOTTI

Alueellisten palvelukeskusten tavoitteena on tarjota erityisesti maaseudulla puuttuvia palveluita julkisten ja yksityisten palvelujen kumppanuutta työllistämällä samalla kyseisten alueiden työttömiä. Pilottitoiminta kohdistettiin Lappeenrannan Joutsenon, Nuijamaan ja Ylämaan alueille.

Nuijamaalla, Ylämaalla ja Joutsenossa järjestettiin usean toimijan yhteiset kaikille avoimet ohjelmalliset tapahtumat. Tapahtumien päätoteutuksesta vastasivat hanke kyläavustajineen sekä yhdistyksen Saimian terveydenhoito-opiskelijaharjoittelijat. Muita toteuttajakumppaneita olivat Eksote, Lappeen seurakunta, Sisustusfuksia, Ylämaan ja Korvenkylän Martat, Etelä-Saimaan 4H-yhdistys, Sydänyhdistys, Ylämaan VPK, Lappeenrannan kaverikoirat, Sampon lähihoitajaopiskelijat ja Mhy Etelä-Karjala. Tapahtumapäivät liittyivät alueellisten palvelukeskusten pilotointiin ja niissä kerrottiin paikallisten yhdistysten toiminnasta sekä lujitettiin alueiden yhteisöllisyyttä.

Ylämaalla kyläavustajat järjestivät myös varttuneemmalle väelle suunnattua atk-ohjausta. Tarve ohjaukselle tuli alueelta ja siinä oli mukana kahdeksan innokasta oppijaa.

Terveystoiminta-opiskelijat toteuttivat työharjoittelussaan kylätoimintaa Haapajärvellä, Rehulassa ja Vehkakaipaleella liikuntailtoja kaikenikäisille kyläläisille. Opiskelijat tuottivat myös mallinnuksen kylätoimintatapahtumasabluunasta sekä ohjasivat kyläavustajakoulutuksessa avustajille ja yhteystyöntekijöille liikuntatuokion ja pitivät tietoisuuden liikunnan tärkeydestä.

Alueellisten palvelukeskusten sisältöä ja kumppanuutta kehitettiin osallistamalla (kaksi työllistettyä; helpdesk ja toimistosihiteeri) Eksoten Arjen olohuone-hankkeen ikäihmisille suunnattuihin atk- ohjauksiin Lappeenrannassa kuten myös Eksoten Martti-hankkeen ja Socomin Osku-hankkeiden atk-vertaistuen koulutuksiin Ruokolahdella, Rautjärvellä ja Luumäellä. Tapahtumien järjestämisen ja osallisuuden tavoitteena oli myös esitellä palvelukeskusideaa kuntalaisille ja yhteistyökumppaneille.

YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat olleet mm. kylä- ja kaupunginosayhdistykset, yrittäjät, yrittäjäyhdistykset, elinkeinoyhtiöt, Kaakkois-Suomen Ely ja TE-palvelut, TYP, Eksote, muut työllistämistoimijat, hyvinvointialan yhdistykset, seurakunnat, kunnat ja kaupungit sekä oppilaitokset ja Suomen Kylätoiminta ry.

TIEDOTTAMINEN

Hankkeen toimenpiteistä tiedotettiin säännöllisesti yhdistyksen kotisivuilla sekä sosiaalisessa mediassa (Facebook, Twitter, YouTube) sekä kuukausittain ilmestyvässä sähköisessä kyläkirjeessä (lähetetään n. 660 sähköpostiosoitteeseen). Säännöllisten tiedotuskanavien lisäksi tiedotettiin kuntakohtaisissa ja kylä- ja asukas yhdistyskohtaisissa keskustelu- ja tiedotustilaisuuksissa, kyläpäällikkötapaamisissa (2 kertaa vuodessa) sekä täsmätiedotteilla Eksoten palveluohjaajille, IsoApu -henkilökunnalle, kuntien ja kaupunkien virkamiehille, seurakuntien diakoniatyöntekijöille ja vanhusneuvostoille. Kunkin uuden kyläavustajan aloitettua työnsä hänen palkkauksestaan tehtiin mediatiedote. Hankehenkilöstö kävi myös esittelemässä kyläavustajatoimintaa Kaakkois-Suomen kansanedustajille, maakuntaliitolle sekä kuntien viranhaltijoille.

OHJAUSRYHMÄ

Hankkeen ohjausryhmä, joka koostuu TYP:n, Suomen Kylätoiminta ry:n, yrittäjien, työllistävien kylätoimintatapahtumien sekä Etelä-Karjalan Kylät ry:n edustajista sekä hankkeen työntekijöistä kokoontui hankkeen toteutuksen aikana 6 kertaa.

HANKEHENKILÖSTÖ

- projektipäällikkö, osa-aikainen
- työvalmentaja

TAVOITTEIDEN SEURANTA

Hankkeen määrällisiä tavoitteita, työelämän polutusta sekä suoritettuja lyhytkursseja seurattiin tulostaulukoilla ja laadullisten tavoitteiden toteutumista keväällä 2015 (työnantajayhdistykset) ja syksyllä 2016 tehdyillä itsearviointikartoituksilla. Syksyn 2016 itsearviointikysely lähetettiin kylä- ja asukas yhdistyksille sekä muille kylätoimintatapahtumien yhdistyksille ja kyläavustajille. Lisäksi tehtiin yhteistyökumppaneille, kunnille ja kaupungeille, Eksotelle ja TE- ja TYP-palveluille kohdistettu sähköinen työllistämistoiminnan kehittämiskysely.

MERKITYS KOHDERYHMILLE JA SAATU PALAUTE

Kyläavustajina työllistetään pitkäaikaistyöttömiä, joten heillä voi olla työn alkaessa takanaan pitkäkin työttömyysjakso, joten asioiden sisäänajo ja erilaisten paperitöiden tekeminen on vaatinut työllistämisyksikön alussa paljon aikaa vievää ohjausta. Työllistetyt kyläavustajat ovat kokeneet hyvänä sen, että hankkeen henkilökunta on ollut työn tekemisen ja antanut henkilökohtaista työnohjausta esimerkiksi olemalla mukana te-toimiston tapaamisissa.

Jokaisen kyläavustajan työllistämisyksikön päätöskeskustelussa on käyty läpi työllistetyn omat tuntemukset kyläavustajatyöstään ja se merkityksestä hänelle. Keskusteluissa on tullut esille, että kyläavustajien oman elämän hallinta ja itsetunto on parantunut työssäoloaikana. Heillä on ollut mielekästä tekemistä, he ovat voineet asettaa ja saavuttaa tavoitteita. Lupakortti- ja lyhytkoulutuksilla on pyritty parantamaan työllistettyjen työmarkkinavalmiuksia. Kyläavustajat ovat saaneet koulutuksissa ajantasaistettua omia tietoja ja taitoja.

Tavoitteiden kannalta maaseudun työllisyyttä on pystytty lisäämään työllistämällä vaikeasti työllistettäviä pitkäaikaistyöttömiä. Useat työllistetyistä kyläavustajista ovat olleet TYP:n asiakkaita ja siirtyneet palkkatukijakson aikana TE-palvelujen asiakkaaksi. Työllisyysjakson aikana on pystytty ehkäisemään avustajien lisäsyryjätymistä ja luomaan tarvittavia jatkopolkuja eteenpäin palkkatukijakson jälkeiseen aikaan.

Työnantajina toimineet yhdistykset ovat kokeneet kyläavustajatoiminnan erittäin tärkeäksi omalla alueellaan. Kyläavustaja on mahdollistanut omalla avullaan monen ikäihmisen kotona asumisen. Hänet on koettu tutuksi ja turvalliseksi henkilöksi, jonka kanssa työskentely sujuu mutkattomasti. Hankkeen päätyminen on tuonut monelle yhdistykselle sekä myös kyläläisille huolen, kuka hoitaa näitä kyläavustajan tehtäviä jatkossa.

Kyläavustajatoiminnasta tehtiin syksyllä itsearviointikartoitus, josta yksi suunnattiin pelkästään kaikille kyläavustajana toimineille työllistetyille. Vastaajilta kysyttiin näkemystä kyläavustajana toimimisen, työvalmennuksen ja työhön perehdyttämisen onnistumisesta sekä heidän hyötymisestään tarjotuista lyhytkoulutuksista.

Vastaajista 84 % totesi, että työvalmennus oli onnistunutta. Parasta kyläavustajatoiminnassa vastaajien mielestä olivat tyytyväiset asiakkaat, työn vaihtelevuus, ikääntyneiden auttaminen, apu kyläyhdistyksille sekä yhteisten alueiden hoito. Hankaliksi vastaajat kokivat kyläavustajan lyhyen toiminta-ajan, asiakkaiden saamisen sekä toimintatapojen selkiyttämisen. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että tarjolla olevista lupakortti- ja lyhytkoulutuksista ei ollut vielä ollut heille hyötyä.

Vastaajat totesivat myös, että ”vuosi on lyhyt aika työn jatkuvuuden kannalta. Kun on oppinut juuri tuntemaan ihmiset, niin sopimus loppuu. Toivotaan pidempiä työjaksoja asiakkaiden toivomuksesta.” ”Työ on mielenkiintoista, monipuolista, tuoppi oman mukavuusalueen ulkopuolelle, kaikkeen tottuu.”

SAAVUTETUT TULOKSET

Kyläavustajina työllistetään pitkäaikaistyöttömiä, joten heillä voi olla työn alkaessa takanaan pitkäkin työttömyysjakso, joten asioiden sisäänajo ja erilaisten paperitöiden tekeminen vaativat hankkeelta työllistämisyksikön alussa paljon aikaa vievää ohjausta. Työllistetyt kyläavustajat ovat kokeneet hyvänä sen, että hankkeen henkilökunta on ollut työn tekemisen ja antanut henkilökohtaista työnohjausta esimerkiksi olemalla mukana Te-palvelujen tapaamisissa.

Kyläavustajat ja uudet työnantajat

Kyläavustajatoimintaa aloitettaessa vuonna 2014 kylä- ja asukas yhdistysten toimiminen työnantajana ja työllistäminen läheltä käsin oli Etelä-Karjalassa uusi asia. Asuinyhteisöjen tekemättömiä yhteisiä pirstaleisia töitä oli toki tunnustettu kuten myös ikääntyneiden asukkaiden avun tarve, mutta ratkaisua niihin ei oltu mietitty. Kyläavustajatoiminta oli osin myös yhdistyksille pelottava asia, joten sen valtavirtaistaminen alkoi kesällä muutaman rohkean ”pioneeriyhdistyksen” toimesta. Aloittamista helpotti se, että hankehenkilöstö opasti työllistäviä yhdistyksiä kaikissa työllistämiseen liittyvissä toimenpiteissä.

Kyläavuksi-hankkeen tuloksena syntyi **kyläavustaja-toimintamalli** ratkaisuna tekemättömien töiden hoitamiseen sekä asukkaiden (erityisesti ikäihmiset) pienten arjen askareiden kipeään avun tarpeeseen. Lisäksi Kyläavuksi-toimintamallissa löytyi hyvä pitkäaikaistyöttömien työelämäpolutus -järjestelmä. Hankkeen itsearviointikyselyn tulosten mukaan yhdistystoimijavastaajista kaikki pitivät kyläavustajatoimintaa tarpeellisena ja viranomaisvastaajista 95 %.

Kyläavustaja -toimintamalli tarjoaa erityisesti maaseudun pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuden työllistyä läheltä käsin mikä helpottaa työllistymistä sellaiselle, joka asuu syrjäseudulla ilman omaa kulkuvälinettä ja jossa ei ole julkista liikennettä. Malli tarjoaa työllistetyille pitkäaikaistyöttömille myös työelämän valmennusta kasvokkain sekä työnantajina toimiville yhdistyksille niiden tarvitsemaa tukea ja opastusta sekä valmiin lomakkeiston työllistämiseen.

Kyläavustajatoiminta on löytänyt 3. sektorin yhdistyksistä uusia työnantajia sekä auttanut löytämään uusia työmahdollisuuksia (tekemättömät pirstaleiset työt). Hankkeen toteutuksen aikana havaittiin, että työnantajana toimisen velvoitteista ja vastuista tarvitaan enemmän opastusta potentiaalisille uusille työllistäville yhdistykselle, joten yhdistys aloitti hankkeen ohien kesällä 2016 kaikille avoimet työnantajuuuskoulutukset.

Julkisen talouden kannalta mm. maaseudun pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee, kadonneet palvelut voidaan tuottaa uusin menetelmin ja tekemättömät työt tulee tehdyksi.

Yhteistyöverkosto, alueelliset palvelukeskukset

Maaseudun ongelmia (vinoutunut ikärakenne, puuttuvat palvelut, pitkät välimatkat palveluihin ja työllistämistoimenpiteisiin) ei pysty kylä yksinään ratkaisemaan, vaan siihen tarvitaan useamman yksityisen ja julkisen toimijan kumppanuutta. Kyläavuksi hankkeessa rakennettiin kumppanuusverkosto, joka yhdessä toimien pystyy tarjoamaan maaseudun asukkaille työllisyyttä ja palveluja.

Kyläavuksi-hankkeen aikana koottiin työllistämistä tukeva yhteistyöverkosto, jossa ovat mukana sosiaali- ja terveystieteiden Eksote, TE-palvelut ja TYP, muut työllisyystoimijat, yrittäjät ja muut 3. sektorin yhdistykset ja joiden kanssa testattiin Lappeenrannan pilottialueilla alueellisten palvelukeskusten toimintaa. Kokeilun pohjalta tehdään alueellisten palvelukeskusten mallinnus, jota valtavirtaistetaan maakunnassa.

Määrälliset tulokset

- 31 tukityöllistettyä pitkäaikaistyöttömää
- 6 työkokeilijaa/harjoittelijaa
- 3 työpaikkaa jäi täyttämättä työosoitusten puutteen vuoksi
- 3 työkokeilupaiikkaa jäi täyttämättä työkokeilijoiden osoitusten puutteen vuoksi
- 5 kyläavustajaa etsinyttä yhdistystä luopui hausta te-palvelujen pitkien käsittelyaikojen vuoksi

Määrällisten tulosten saavutettavuuteen vaikuttivat työllistämisen prosessin pitkät käsittelyajat (esim. elinkeinollisuustutkimusta useita kuukausia) sekä työosoitusten väheneminen (työosoituksia yhteen avoimena olevaan työpaikkaan ei yhtään tai 1-2). Pitkän käsittelyprosessin useampi yhdistys keskeytti haun mm siitä syystä, että akuuttitarve ehti mennä ohi ennen kuin käsittely eteni työpaikan hakuun asti. Syksyn alussa loppuneet työllistämisen rahat rajoittivat myös rekrytointien määrää.

PALVELUIDEN JA TOIMINTAMALLIN HYÖDYNNETTÄVYYS

Kyläavustajia jo työllistäneet kylät ovat toivoneet jatkoa kyläavustajatoiminnalle ja hankkeen viimeisenä vuotena mukaan heräsi myös joukko uusia yhdistyksiä, joille ei enää voitu tarjota kyläavustajaa työllistämismäärärahojen loppumisen vuoksi. Valmis kyläavustajamalli on helppo siirtää uusienkin työnantajien käyttöön.

Kyläavustajien työskentelyn ja itsearviointikyselyjen tulosten perusteella tiedetään mitä työtä kylissä ja asuinalueilla on tarjolla ja mitä apua niiden asukkaat tarvitsevat, joten kyläavustajien työkenttää voidaan laajentaa ja uusia työtehtäviä ja työnantajia saada lisää. Uusia potentiaalisia yhdistystyönantajia on tarjolla runsaasti ja tekemättömän työn vuoksi tarvitaan niitä lisää, ongelmana on Kaakkois-Suomen työllistämismäärärahojen vähyys.

Jotta työllistämisen prosessi olisi nopeampaa ja tehokkaampaa, tarvitaan aktiivista vuoropuhelua työnantajien ja te-palveluiden välillä sekä kevennettyä työllistämisen prosessia (itsearviointikyselyt). Yhdistykset toivovat mahdollisuutta etsiä myös itse sopivia rekrytoitavia pitkäaikaistyöttömien joukosta ja työosoituksia useammalle samaan aikaan. Yhdistysten elinkeinollisuustutkimusta voisi perustua suoraan verottajapäätökseen. Työllistämisen paperitöitä pitäisi myös yksinkertaistaa, jotta yhdistykset uskaltaisivat mukaan työllistämiseen.

Tarvitaan myös edelleen asennemuokkausta, sillä asuinalueilla ei välttämättä ole vielä ole avattu keskustelua työn ja tekijän kohtaamistarpeesta ”Kylätalkkaritoiminnan yksi kulmakiviä on tiedon saaminen asukkaille. Mitä on tarjolla? Mistä sitä saa? Mitä maksaa? Kenelle maksetaan? Ihmiset ovat lokeroituneet kotinurkkiinsa ja eivät rohkene pyytämään edes tietoa. Kerrostaloissa ei enää pääse edes laputtamaan, kun summerit alakerrassa”).

Yhdistyksille tarvitaan edelleen työnantajuus-koulutusta, koska Itsearviointikyselyn yhdistysvastaajista 74 % totesi, että niillä ei vielä ole valmiuksia työllistää. Itsearvioinnissa yhdistys- ja viranomaisvastaajat totesivat koulutuksen ohella tiedotuksen, hyvien käytäntöjen ja alueellisten palvelukeskusten aktivoivan yhdistyksistä uusia työnantajia.

Alueellinen kyläpalvelukeskus voidaan perustaa kylätaloihin. Alueellisissa palvelukeskuksissa voi olla laaja toiminta- ja palvelukirjo (vrt. arviointikyselyvastaukset) yhteistyössä kuntien ja kaupunkien, sosiaali- ja terveyssektorin kanssa sekä hyvinvointiyhdistysten kanssa, ne voivat toimia työnjakokeskuksina (yksityiset ja julkiset palvelut), toteuttaa työttömille työpajatoimintaa sekä tarjota veloitetyöllistetyille työpaikkoja ja työkokeilupajakoja. Palvelukeskuksen toiminta hoidetaan koordinoitusti esimerkiksi työllistetyn kyläsihteerin avulla.